

⊕ SZÖVEG: BERNEK ÁGNES

FOTÓ: AP IMAGES / PUZZLEPIX

AZ ÚJ, TÖBBPÓLUSÚ VILÁGPOLITIKAI REND KÜSZÖBÉN

21. SZÁZADI GEOPOLITIKAI
STRATÉGIÁK

„Az elmúlt 20 évben nyugati partnereink folyamatosan próbáltak meggyőzni minket jó szándékukról, s legfőképpen arról, hogy Oroszországgal stratégiai együttműködésre töreksszenek. De valójában nem tettek mást, mint a NATO-t bővítették, s így katonai és politikai érdekszférájukat egyre közelebb hozták határainkhoz. S amikor jogosan megkérdeztük: »Hogyan lehetséges ez? Miért nem vitatják ezt meg velünk?«, a válasz mindig ugyanaz volt: »Ez nem a ti dolgotok!«. Mindazok számára, akik továbbra is ragaszkodnak az országunkkal kapcsolatos ilyen bánásmóddhoz, nyilvánvalóan nem tetszik Oroszország független politikája. Az ukrán események is ezt bizonyították, s azt is, hogy Oroszországgal a jövőben nem lehet ilyen, kettős mércén alapuló kapcsolatokat építeni.»

Részlet Putyin 2014. július 1-jén az orosz nagykövetek és állandó képviselők számára rendezett konferencián elhangzott beszédéből

HIDEG VISZONY

**Barack Obama
és Vlagyimir Putyin
2013. június 17-én,
a G8-ak észak-írországi
találkozóján (balra fent)**

A 2030–40-ben íródó geopolitikai tanulmányok a 2014-es évet minden valószínűség szerint a geopolitika fordulóévének fogják majd tekinteni. Kiemelten azért, mert a Krím félsziget márciusi orosz annektálása (Oroszországhoz való csatolása) kiváltotta a nyugati világ döbbenetét: tényleg lehetséges területi revízió a 21. századi Európában? Újra lehet-e rajzolni Európa térképét? Sőt maga az alapkérdés is megkerülhetetlen: vége az egypólusú világnak?

Az utolsó kérdésre jelenleg még csak azt a választ adhatjuk, hogy valószínűleg igen; az atlanti erőtér által uralt egypólusú világ után egy többpólusú világ határán állunk. De ez még csak egy átmeneti időszak, a nemzetközi világgazdasági-világpolitikai rendszer még angolszász jellegű.

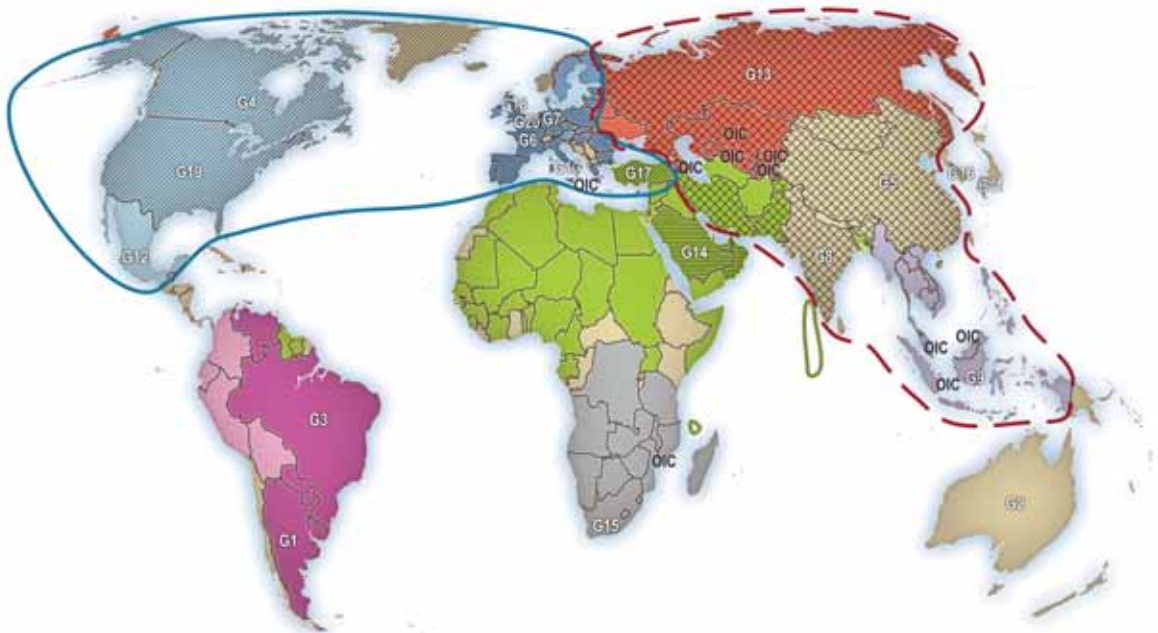
Ugyanakkor az 1990-es évek elején lezárt, több évtizedre visszatekintő hidegháborús szembenállás tovább él politikai gondolkodásmódban, a nemzetközi kapcsolatok elemzésére használt fogalomrendszerünkben. Így a világ egyelőre még nem tud a hidegháborús asszociációkkal szakítani: mintha 2014 egy újabb hidegháborút idéző időszak kezdetét jelentené, ahol egyre élesebb a Nyugat (az euroatlanti erőtér) és a Kelet (Oroszország) szembenállása.

A világ Washingtonból – az USA világuralmának hanyatlása?

Barack Obama 2009-től 2012-ig tartó első elnökségi ciklusában a megelőző csapás elvére irányuló Bush-doktrína után új külpolitikai irányt kezdett. Ennek központi eleme az ún. „Smart Power” (okos, intelligens hatalom), vagyis egy olyan új irány, ahol a korábbi hegemon, kizárólag fegyveres erőre épülő amerikai szerepet (az ún. „Hard Power”-t) felváltja a főleg diplomáciai eszközökre, az együttműködésre épülő új, amerikai hatalmi szerepkör. Az elnök külpolitikai stratégiáját már ekkor sok kritika érte: lemondhat-e a világ vezető hatalma a katonai erő minél nagyobb alkalmazásáról, s legfőképpen: sikeres lehet-e egyáltalán a diplomáciai úton történő hatalomgyakorlás?

Mindennek két fő ideológiusa változatlanul a geopolitika két „nagy öregje”, Henry Kissinger és Zbigniew Brzezinski. Az USA jelenlegi geopolitikai stratégiájának két fő eleme Brzezinski 2012. évi értelmezésében a „nagyobb Nyugat” és az „új Kelet”. Az előbbi arra utal, hogy az USA kiemelt célja a Nyugat erősítése, s ennek keretében Oroszország és Törökország bevonása az USA szövetségesei közé. Ebben az értelemben a hidegháborús Nyugat–Kelet-felosztás megszűnik, nem a földrajzi égtájak szerinti besorolás érvényesül, hanem egy új, 21. századi geopolitikai térszemlélet alakul ki. Brzezinski „új Kelet” fogalma Kínára, a kelet- és a délkelet-ázsiai térségre irányul, amelyekkel megítélése szerint átfogó, egyensúlyi kapcsolatrendszert kell az USA-nak kialakítani.

... lemondhat-e a világ vezető hatalma a katonai erő minél nagyobb alkalmazásáról, s legfőképpen: sikeres lehet-e egyáltalán a diplomáciai úton történő hatalomgyakorlás?

© Bertok Ágnes – Zentai László, 2010

I. Az atlanti erőter	II. A formálódó eurázsiai erőter	III. Az arab-izlám társadalmi tér	IV. Az alakuló új afrikai erőter	V. A formálódó dél-amerikai erőter	VI. A „G-20”-ak országai
Észak-amerikai Szabadkereskedelmi Övezet (NAFTA)	FGygetlen Államok Közössége (G7)	Iszlám Konferencia Szervezete (OIC)	Dél-afrikai Fejlesztési Közösség (SADC)	Dél-amerikai Közös Piac (MERCOSUR)	(G20) (Lásd jelmagyarázat!)
Európai Unió (EU)	Singhaji Együttműködési Szervezet (SCO) állandó és megfigyelő tagok	Óceán Melti Együttműködési Tanács (GCC)		Andok Csoport (CAN)	
Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO)	Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetsége (ASEAN)				

A „SMART POWER” A GYAKORLATBAN

Obama és az orosz elnök (balra fent)

Obama és a kínai elnök (jobbra fent)

Obama és az indiai miniszterelnök (jobbra lent)

...a nem angolszász világot (s ezen belül is kiemelten a nagy feltörekvő piacokat) valójában egyetlen dolog „tartja össze”: az USA vezető világhatalmi szerepének megkérdőjelezése és elutasítása.

erte: sokkal határozottabban kellene fellépnie, sőt katonai erőt is alkalmaznia, nem pedig engedni, hogy az orosz javaslatok érvényesüljenek. Végül a szír helyzet eltérő megítélése kapcsán romlott meg az amerikai–oroszi viszony, s ez a Krim félsziget 2014-es orosz elfoglalása után teljes mélypontra süllyedt.

Napjainkra viszont már az is kérdéses, hogy alkalmazható-e egyáltalán a „Smart Power” külpolitikai irány a mai világpolitikai helyzetben? A diplomáciai, együttműködésre épülő amerikai hatalomgyakorlás éppen az ellenkező eredményt hozta: egyre gyengébb lett az USA világpolitikai szerepe, az amerikai erő drasztikusan csökkent. Mindez azt is eredményezi, hogy a nem angolszász világot (s ezen belül is kiemelten a nagy feltörekvő piacokat) valójában egyetlen dolog „tartja össze”: az USA vezető világhatalmi szerepének megkérdőjelezése és elutasítása. Sőt azokban az országokban, ahol gyengült az amerikai hatalmi befolyás, megkezdődött az orosz és/vagy kínai érdekszféra kiépítése. De az így kialakuló „hatalmi vákuumok”, a még egyik oldalhoz sem tartozó területek révén erősen megnöttek a biztonsági kockázatok. Ennek példája az amerikai csapatok kivonása után rendezetlenül maradt iraki helyzet és a megoldatlan szír kérdés, amely oda vezetett, hogy e két ország szomszédos határ menti területeinek jókora része került az Iszlám Állam ellenőrzése alá. A NATO 2014. szeptemberi csúcstalálkozóján végül döntés született arról, hogy tíz tagállam részvételével ideiglenes katonai koalíciót hoznak létre az ISIS erői ellen.

**A 21. SZÁZAD
TÖBBPÓLUSÚ VILÁGA**
A 21. század geopolitikai
erőviszonyai (balra)

A világ Brüsszélből – az euroatlanti szövetség jelene és jövője

NATO- és EU-tag hazánk számára a legfontosabb kérdés, hogy hol áll Európa és kiemelten a kelet-közép-európai régió a jelenlegi amerikai geopolitikai stratégiák terén. Obama első elnökségi ciklusának fő külpolitikai irányait az európai országok mindig is komoly kritikával illették: az USA messze nem szentel annyi figyelmet Európának, mint kellene. Obama 2014. március 26-án tett először hivatalos EU-látogatást Brüsszelben (a 2009-től tartó hatéves elnökségi ideje alatt először, s e látogatást is a Krím félsziget orosz annektálása váltotta ki). Egyébként ekkor mindkét fél részéről megerősítést nyert, hogy újakezdik az atlanti szabadkereskedelmi övezet létrehozásáról szóló tárgyalásokat.

Az euroatlanti erőter 21. századi újraértelmezésekor viszont megkerülhetetlen az EU jövőjének a kérdése. Ahhoz, hogy az EU kikerüljön a Henry Kissinger szavaival jellemzett „világ gazdasági óriás, de világpolitikai törpe” állapotból, elméletileg egyetlen út vezet – az erős föderális Európai Unió megteremtése, vagyis egy erős politikai unió létrehozása. De van-e ennek tényleges realitása? A szövetség intézményeinek hivatalos állásfoglalása szerint: igen, sőt az EU intézményei erősebbek, mint azt az EU-pesszimisták táborá gondolja. Az Európai Bizottság új elnöke, Jean-Claude Juncker is a szövetség megújítását és intézményi megerősítését tűzte ki legfőbb céljává.

A nem hivatalos vélemények szerint viszont semmi realitása nincs a föderális Európai Unió megteremtésének, s a magyar kormányhoz hasonlóan az EU jövőjét több EU-tagállam is az erős nemzetállamokban látja. Ezt a véleményt támasztja alá az is, hogy a 2014-es európai parlamenti választásokon megerősödtek a szélsőjobboldali és az erősebb EU-t ellenző pártok. Sőt egyre több elemző egy új német–orosz–tengely kialakulását vetíti előre. Más szavakkal: az ún. francia–német (Franco–German) Európa után kialakul egy új orosz–német (Russo–German) Európa? Geopolitikailag e véleménynek kiemelt jelentősége van, hiszen a kelet-közép-európai régió Németország és Oroszország között helyezkedik el, jelenét és jövőjét alapvetően megszabja az, hogy hogyan alakulnak Németország és Oroszország gazdasági és politikai kapcsolatai.

ÉLEZŐDŐ KIHÍVÁSOK

NATO-csúcstalálkozó
2014 szeptemberében,
Walesben.

Anders Fogh Rasmussen
NATO-főtitkár,
David Cameron brit
miniszterelnök és
Barack Obama (jobbra)

Abhoz, hogy az EU kikerüljön a Henry Kissinger szavaival jellemzett „világ gazdasági óriás, de világpolitikai törpe” állapotból, elméletileg egyetlen út vezet – az erős föderális Európai Unió megteremtése, vagyis egy erős politikai unió létrehozása.

FOTÓ: MATEUSZ WŁODARCZYK

VÁLLVETVE AZ OROSZ ELŐRETÖRÉS ELLEN

Obama és Donald Tusk
lengyel miniszterelnök
sajtótájékoztatója 2014
júniusában, Varsóban

FOTÓ: AP IMAGES / PUZZLEPIX

... növelik a NATO (főleg amerikai) szárazföldi erők számát Lengyelországban, s erősítik tengeri flottáinak aktivitását a Balti- és a Fekete-tengeren. Utóbbinak kiemelkedő jelentősége van, hiszen itt tud Oroszország kijáratot találni a meleg tengerek felé.

Obama 2014 júniusában látogatást tett Varsóban (a normandiai partraszállás 70. évfordulójára rendezett ünnepség előtt), s lényegében kihirdette a NATO új kelet-európai stratégiáját. Ennek értelmében növelik a NATO (főleg amerikai) szárazföldi erők számát Lengyelországban, s erősítik tengeri flottáinak aktivitását a Balti- és a Fekete-tengeren. Utóbbinak kiemelkedő jelentősége van, hiszen itt tud Oroszország kijáratot találni a meleg tengerek felé. A Balti-tengeren Észtországot (a Finn-öböl ellenőrzése révén), a Fekete-tengeren pedig Romániát jelölték meg a NATO tengeri erőinek kiemelt támaszpontjaként.

Vagyis: térségünk geopolitikai fontossága a közeljövőben fokozódik, s a NATO erősödő „aktív európai katonapolitikája” révén a kelet-közép-európai régió geopolitikai, biztonságpolitikai szerepe felértékelődik.

A NATO szeptemberi csúcstalálkozóján döntés született, hogy lengyelországi központtal olyan gyors reagálású haderőt hoznak létre, amely a Földön bárhol 2–5 nap alatt bevethető. Kiemelten fontos, hogy kijelentették: a NATO és Oroszország között még 1997-ben kötött szerződés életben marad, miszerint az Észak-atlanti Szerződés Szervezete nagyobb fegyveres erőket nem

állomásoztathat keleti tagállamaiban. Az előzetes várakozásoknak megfelelően Ukrajna nem kapott NATO-tagjelölti státuszt, ugyanis Angela Merkel megerősítette, hogy nem támogatja Ukrajna felvételét a NATO-ba (s ezt a többi szövetséges is így gondolta).

A világ Moszkvából – Oroszország a Nyugat ellensége?

A Föld legnagyobb területű országa, Oroszország geopolitikai helyzete igen kedvező a szárazföldi hatalmi léthez, az ún. „Land Power” megteremtéséhez. Megkerülhetetlen adottsága, hogy mind az európai, mind az ázsiai kontinens országa. Erre utalt Putyin még 2011 novemberében, amikor egy olyan új Eurázsiai Unió tervét vázolta fel, amely Lisszabontól Vlagyivosztokig tartana. Mindezt „nagyobb Európának” is nevezte, amelyben Oroszország híd lenne Európa és Ázsia között. Ez az orosz elképzelés annyira meghatározó, hogy Putyin még 2012-es elnöki beiktatási ünnepségén is utalt rá: „... a fő célunk a Balti-tengertől a Csendes-óceánig húzódó területi expanzió, amelynek révén képessé válunk arra, hogy egész Eurázsia vezetőjévé és gravitációs központjává váljunk.”

Mindennek fő kidolgozója és vezéregrényisége Alekszandr Dugin, aki 2002-ben megszervezte saját pártját, az „Eurázsia” politikai mozgalmat. Mivel az eurázsiaiságnak nagyon komoly történelmi múltja van Oroszországban, így e jelenlegi orosz geopolitikai irányt Dugin neo-eurázsiaiságnak nevezte el. Ez szemben áll az atlantizmussal, s a legfőbb orosz geopolitikai cél a többpólusú világ megteremtése. Napjainkra az eurázsiaiság intézményileg is megerősítést nyert, ugyanis 2015. január 1-jén – Oroszország, Kazahsztán, Belorusszia és Örményország tagságával – megkezdte működését az Eurázsiai Gazdasági Unió.

„... a fő célunk a Balti-tengertől a Csendes-óceánig húzódó területi expanzió, amelynek révén képessé válunk arra, hogy egész Eurázsia vezetőjévé és gravitációs központjává váljunk.”

HATALMI HELYZETBEN
Putyin elnöki beiktatási ünnepsége a Kremlben, 2012. május 7.

FOTÓ: RIA NOVOSTI / PUZZLEPIX

KORAI TAPOGATÓZÁS

Putyin látogatása Szaúd-Arábiában, 2007. február 11. (jobbra)

HÁBORÚS KONFLIKTUS

Kelet-Ukrajna békés rendezésére irányuló béketárgyalás Minszkben, 2015. február 12. (jobbra lent)

TERÜLETSZERZÉS, ERŐBŐL

Putyin beszéde az orosz parlamenti képviselőkhöz 2014. március 18-án. Az elnök ekkor jelenti be hivatalosan, hogy a Krím félsziget az Orosz Föderáció része lett

FOTÓ: WWW.KREMLIN.RU

FOTÓ: WWW.KREMLIN.RU

FOTÓ: WWW.KREMLIN.RU

Míg Oroszország az eurázsiai térség vezető szárazföldi hatalmává válása könnyebben elképzelhető, addig tengeri hatalmi létének, az ún. „Sea Power”-nek a megteremtése igencsak kérdéses.

hogy közös megállapodástervezetet dolgoztak ki: az egymás közötti devizacsere-ügyletekből kiiktatják az amerikai dollárt. Jelenleg ugyanis az orosz–kínai kereskedelmi forgalom 75%-át még dollárban számolják el. Véget ér-e az USD egyeduralma? Az új, többpólusú világgazdaság kialakulásának ez a központi kérdése.

Am ma még – minden, Ázsia felé történő orosz nyitás ellenére – az orosz törekvések kiemelt célterülete az európai kontinens. Ehhez kapcsolódik a Russo–German Európáról szóló jövőkép is, amely a főként gazdaságilag (de politikailag is) egyre erősebb orosz–német kapcsolatokra utal. Kérdés, hogy ez az orosz Európa-centrikus szemléletmód megmarad-e a jövőben is, s képes lesz-e Oroszország Kína, Japán és Dél-Ázsia (főként India) felé minél nagyobb mértékben, elsődlegesen gazdasági úton nyitni?...

Míg Oroszország az eurázsiai térség vezető szárazföldi hatalmává válása könnyebben elképzelhető, addig tengeri hatalmi létének, az ún. „Sea Power”-nek a megteremtése igencsak kérdéses. Bár az orosz tengeri partvonal hossza 37 653 km (szárazföldi határai 22 407 km hosszúságúak), ám ennek túlnyomó része a hideg tengerek partvonalát jelenti. Az északi és keleti partvidék kikötői egy kivétellel – a murmanszki kikötő az Észak-atlanti-áramlásnak köszönhetően nem fagy be – az év jelentős részében jég alatt vannak.

TENGERNYI LEHETŐSÉG

Az orosz Fekete-tengeri Flotta és ennek Krím félszigeti – szevasztopoli – támaszpontja az orosz tengeri hatalmi lét és így az orosz geopolitika kulcsfontosságú eleme. A mély vizű, egész évben fagymentes, védett öbölben fekvő szevasztopoli kikötő biztosítja Oroszország meleg tengerekre való kijutását. Oroszország számára kiemelt stratégiai földrajzi hely, nélküle nincs lehetősége kijutni a Földközi-tengerre. A Krím félsziget orosz annektálásának alapvető oka egyértelműen a félelem attól, hogy Ukrajna EU-hoz és a NATO-hoz közeledése révén elveszítheti a szevasztopoli kikötőt. Oroszország minden jelenlegi, tengeri úton zajló akciója (például a Szíriába irányuló szállítmányok) a szevasztopoli kikötőből indul.

Ukrajna esetleges NATO-tagsága egyébként a fekete-tengeri térségben egyértelműen a NATO-erők fölényét jelentené, hiszen Románia, Bulgária és Törökország a NATO tagja. Nem véletlenül az orosz geopolitika egyik kiemelt célja a minél erősebb orosz–török kapcsolatok kiépítése. Ennek alapja, hogy a Gazprom Kék áramlat

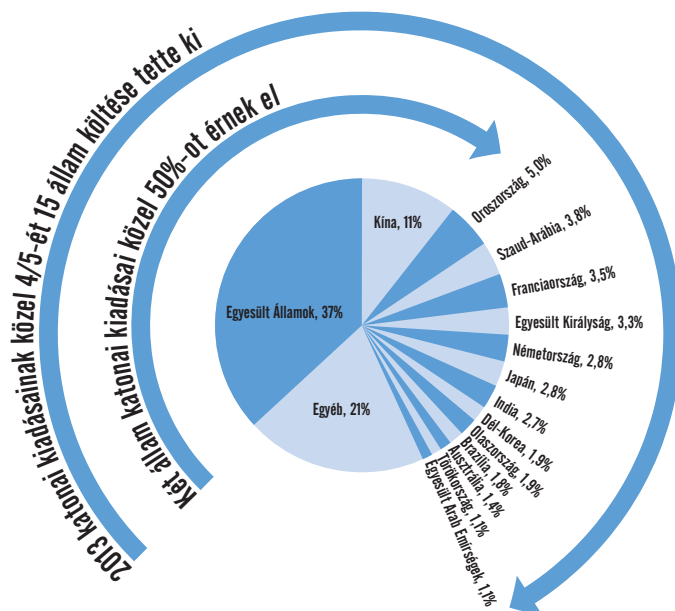

vezetéke a Fekete-tengeren át Ankarába szállítja a földgázt. De az orosz Fekete-tengeri Flotta egyik kiemelt feladata az is, hogy megteremtse a Gazprom épülő/tervezett (jelenleg éppen felfüggesztés alatt álló) Déli áramlat vezetékének biztonságát. A jövő kérdése a szintén fekete-tengeri partvidékkel rendelkező Grúzia euroatlanti övezetbe való esetleges csatlakozása. (Bár a 2008-as orosz–grúz háború egyik eredménye az is, hogy Grúzia elvesztette az ellenőrzést a fekete-tengeri partvidékkel rendelkező Abházia felett.)

OROSZ HADIHAJÓ

a Fekete-tengeren (fent)

A VILÁG – KÍNÁBÓL (jobbra lent)

PÉNZ-PARIPA-FEGYVER

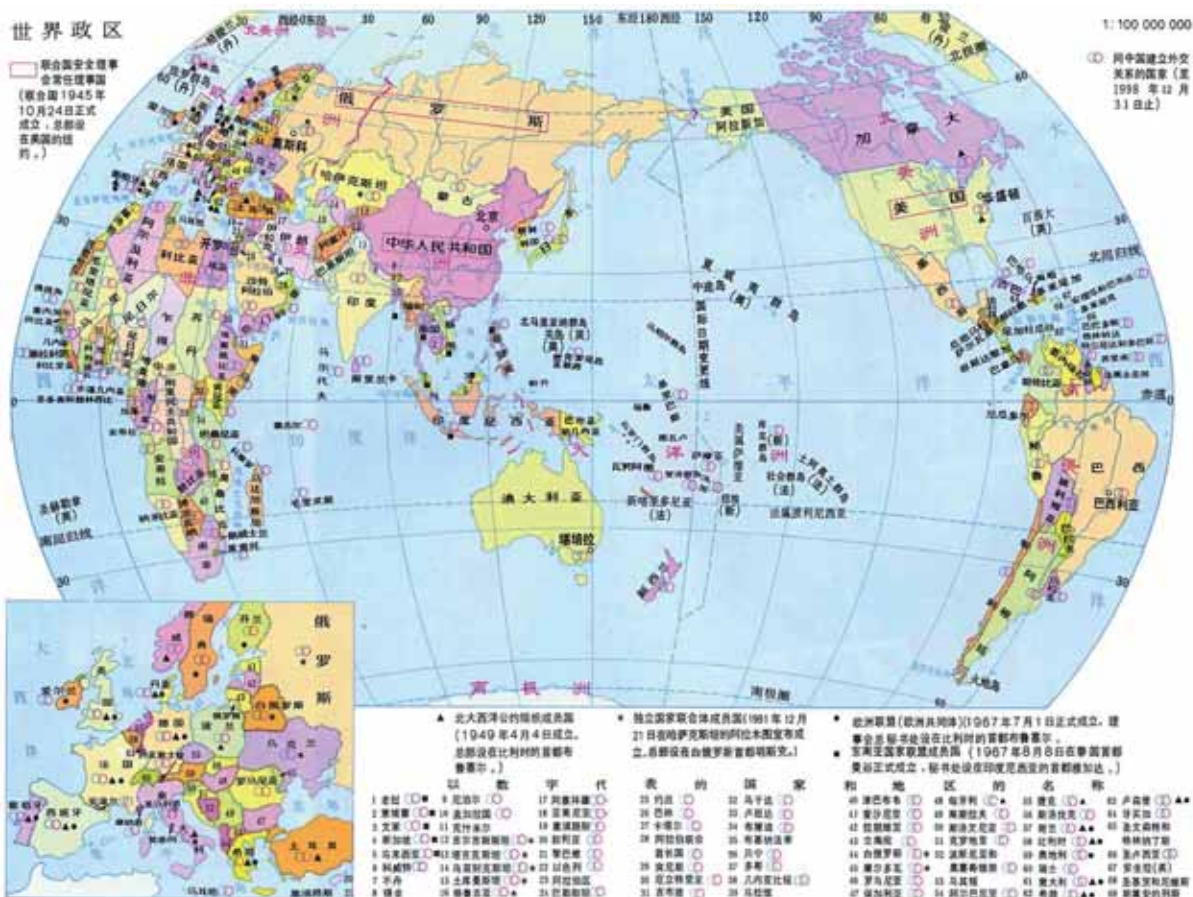
A 15 legnagyobb fegyverkezési kiadással rendelkező országok részesedése a világ összes fegyverkezési kiadásából, 2013

A világ Pekingből – Kína az USA vagy Oroszország szövetségese? Vagy egyiké sem?

Vajon milyen szerepe lehet Kínának a 21. századi geopolitikai „sakkjátszmában”? Napjainkra már Kína a Föld egyik vezető hatalma, az USA után a második legnagyobb nemzetgazdaság. Geopolitikai szempontból nézve az a fő kérdés, hogy miként fog alakulni Eurázsia jövője a Kína és Oroszország közötti gazdasági és politikai játszmák függvényében.

„Talán a legveszélyesebb forgatókönyv az lenne, ha létrejönne egy Kínából, Oroszországból és esetleg Iránból álló nagykoalíció, egy olyan „hegemóniaellenes” szövetség, amelyet nem az ideológia, hanem az egymást erősítő sérelmek tartanának össze.”

Brzezinski már akkoriban is utalt Kína birodalmi törekvéseinek történelmi hátterére, s arra, hogy miként terjeszti ki befolyási övezetét Dél- és Kelet-Ázsiában. A „Középső Birodalom” (ezt jelenti Kína helyi neve, a Csung

FOTÓ: RIA NOVOSTI / PUZZLEPIX

kuo), amely nevében is a világ közepének tekinti magát, olyan szárazföldi regionális hatalomnak minősíthető, amelynél számítani kell arra, hogy a jövőben világhatalmi szerepkörre tör. Majd' húsz évvel Brzezinski könyvének megjelenése után ma döbbenet nézzük az ottani gazdasági növekedést, s joggal kérdezzük, hogy feltámad-e újra a Csing-dinasztia 18. századi Mennyei Birodalma?

Bár Kína 2015-re immár globális világgazdasági hatalom, ám az elemzők többsége egyetért abban, hogy világpolitikailag még nem nevezhető nagyhatalomnak, sőt minden világpolitikai törekvése, geopolitikai stratégiája mögött a maximálisan realista kínai gazdasági érdekek húzódnak meg.

Kínára nagy valószínűséggel a közeljövőre nézve tengeri hatalomként is kell tekintenünk. Vége már annak az időnek, amikor csak a part menti vizeit védte: ma a Dél-kínai-tengerre saját felségvizeként tekint, területi vitákba bonyolódva a délkelet-ázsiai térség államaival. Vagyis: joggal kérdezhetjük, hogy milyen is lesz a világ Kínából nézve? Kialakulhat-e egy új, Peking-központú világregend?

Kelet-Közép-Európa mint ütközőzóna az atlanti és a formálódó eurázsiai erőter határán

A 19. századi geopolitika vezette be az ún. ütközőállam fogalmát azokra az országokra, amelyek egyszerre több nagyhatalom érdeklődésének előterében állnak. Hazánk a NATO- és EU-tagság révén geopolitikai értelemben nem tekinthető ütközőállamnak, ugyanis e kötődésünk politikai és gazdasági értelemben is biztonságot, szigorú szabályozottságot, stabilitást és kiszámíthatóságot jelent.

Ám a 2013 végén megkezdődött ukrán válság, majd a Krím félsziget orosz elfoglalása és a napjainkban is tartó délkelet-ukrajnai háború nyomán

Bár Kína 2015-re immár globális világgazdasági hatalom, ám az elemzők többsége egyetért abban, hogy világpolitikailag még nem nevezhető nagyhatalomnak, sőt minden világpolitikai törekvése, geopolitikai stratégiája mögött a maximálisan realista kínai gazdasági érdekek húzódnak meg.

CSÜTÖRTÖKÖNKÉNT 16.35-KOR

A rádióban vendégünk a témáról:
BERNEK ÁGNES

Korábbi műsoraink meghallgathatók:
www.afoldgomb.hu/radio

DÉLSZLÁV FOLYOSÓ
Putyin látogatása
Belgrádban,
2014. október 16. (jobbra)

FOTÓ: WWW.KREMLIN.RU

KELETI KÖZÖSSÉG
APEC (Ázsiai–Pacifikus
Gazdasági Konferencia)
csúcstalálkozó Pekingben,
2014. november 10. (balra)

*Oroszország itteni érdekszférájának
kiépítése terén kulcsfontosságú
lenne az adriai kijárat, hiszen így
egy második kapuval is rendelkezne
a meleg tengerek irányába.*

a kelet-közép-európai térség ütközőzóna-jellege ismét megerősödött. A Balti-tengertől a Fekete-tengerig tartó sáv országainak – mint a NATO és az EU keleti határvonalának – katonai jelentősége ismét fokozódott.

Oroszország itteni érdekszférájának kiépítése terén kulcsfontosságú lenne az adriai kijárat, hiszen így egy második kapuval is rendelkezne a meleg tengerek irányába. Nem véletlen, hogy a napjainkban

megromlott amerikai–magyar kapcsolatok egyik fő kérdése is az, hogy az amerikai kormány meg tudja-e akadályozni, hogy a MOL a horvát INA társaságban meglévő 49%-os tulajdonrészét eladja az orosz Gazpromnak. Mivel a magyar államnak 24,7%-os tulajdonrésze van a MOL-ban, így e lehetséges eladás kiemelt geopolitikai jelentőségű.

A közeljövő egyik fő kérdése az atlanti erőter és Oroszország kapcsolatának rendezése. Mivel e folyamat kiemelten a kelet-közép-európai térség államain keresztül fog lebonyolódni, így helyzetünket alapvetően az fogja meghatározni, hogy képes lesz-e az atlanti világ teljesen új alapokra helyezni orosz kapcsolatrendszerét? Vagy változatlanul George Kennan (a hidegháború legfőbb amerikai eszmei megalapozója) 1947-ben meghirdetett „containment”, vagyis „fékentartás” elve marad az USA Oroszország felé irányuló politikájának alapja?

De természetesen ezzel összefüggésben több alapkérdés is válaszra vár. Például az, hogy változni fog-e a következő (Obama utáni) amerikai külpolitikai stratégia a mi térségünkre vonatkozóan, s legalább ennyire fontos az is, hogy megvalósul-e a közeljövőben a föderális Európai Unió?

Vitathatatlan, hogy hazánkban is új geopolitikai gondolkodásmódot kell kialakítanunk. El kellene fogadnunk a többpólusú világ létét, s legfőképpen azt, hogy Magyarország „hídállam” Nyugat és Kelet között. Ehhez túl kell lépni a közkeletű leegyszerűsítéseken, s alapjaiban kell megváltoztatnunk a szinte már berögzült látásmódunkat is, miszerint: „...a Nyugatra felnézünk, és a Keletet lenézzük”. ⊕